

Verjaring in het verzekeringsrecht

ACIS 2 november 2018

Prof. mr. drs. M.L. Hendrikse

Verjaring (1)

- Art. 7:942 lid 1 BW gaat voor een vordering tegen de verzekeraar tot het doen van een uitkering uit van een verjaringstermijn van 3 jaar. De termijn gaat in de dag waarop de tot uitkering gerechtigde met de opeisbaarheid van de vordering bekend is geworden. Men ziet hier enige belangrijke afwijkingen ten opzichte van de algemene regeling in art. 3:307 BW.
- Voor de levensverzekering geldt in art. 7:985 BW een afwijkende regeling omdat de wetgever van mening is dat de algemene regeling voor de levensverzekering nodeloos ingewikkeld is. Zie PG titel 7.17 BW p. 327-328. Onduidelijk blijft naar mijn mening waarom de algemene regeling voor de andere verzekeringen niet te ingewikkeld is.

Verjaring (2)

- De verschillen nader bekeken:
 - 1) Termijn van 3 jaar ten opzichte van 5 jaarstermijn
 - 2) Op grond van art. 7:943 lid 2 kan de 3-jaarstermijn niet verkort worden maar de 5 jaars-termijn ex art. 3:307 wel, zij tot – zie 6:236 sub g BW – niet korter dan 1 jaar.
 - 3) Subjectief aanvangsmoment van de verjaringstermijn ten opzichte van objectief aanvangsmoment. Wanneer is de tot uitkering gerechtigde bekend met de opeisbaarheid van de vordering? Zie in dit kader GC Kifid 2015-096 r.o. 4.1: “(..) Op grond van dit subjectieve criterium gaat de verjaringstermijn pas lopen op het moment dat de verzekerde met het bestaan van de dekking onder de verzekeringsovereenkomst bekend is geworden. (..) Een en ander impliceert dat de verjaringstermijn niet al op 14 maart 2005 is aangevangen, maar pas in 2014 toen Consument zich voor het eerst bewust werd van het feit dat hij in 2005 een kredietverzekeringsovereenkomst had afgesloten. In onderhavige zaak vallen de ‘opeisbaarheid’ van de vordering en de ‘bekendheid’ bij de uitkeringsgerechtigde derhalve niet samen.(..) ”Deze bepaling is onder andere van groot belang bij een verzekering ten behoeve van een derde. De derde is niet altijd op de hoogte van het bestaan van een verzekeringsovereenkomst.

Verjaring (3)

- Van een verzekerde wordt echter wel het een en ander verwacht in dezen. Vergelijk GC Kifid 2016-247 r.o. 4.2: “ De Commissie stelt het volgende voorop. Administrateur heeft zich erop beroepen dat de vordering van Consument is verjaard op grond van de voorwaarden. De Commissie stelt vast dat in de toepasselijke voorwaarden geen verjaringstermijn is genoemd zodat het beroep van Administrateur op verjaring van de vordering zal worden getoetst aan de regeling in artikel 7:942 Burgerlijk Wetboek (BW). Artikel 7:942 lid 1 BW bepaalt dat een rechtsvordering tegen de verzekeraar tot het doen van een uitkering verjaart door verloop van drie jaren na de aanvang van de dag volgende op die waarop de tot uitkering gerechtigde met de opeisbaarheid daarvan bekend is geworden. Er is dus sprake van een subjectief criterium. Zie ook GC Kifid 2015/096 r.o. 4.1. Uit de rechtspraak volgt dat bij de invulling van het onderhavig criterium aansluiting moet worden gezocht bij de wijze waarop in de rechtspraak het bekendheidsvereiste ex art. 3:310 lid 1 BW wordt ingevuld. Zie onder andere Hof Arnhem-Leeuwarden 20 mei 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:4087 r.o. 5.3 en Hof Amsterdam 15 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1479 r.o. 3.7. Dit brengt mee dat de tot uitkering gerechtigde daadwerkelijk bekend moet zijn met de feiten en omstandigheden die betrekking hebben op het vorderingsrecht jegens de verzekeraar waarbij vereist is dat de tot uitkering gerechtigde daadwerkelijk in staat is een rechtsvordering in te stellen. Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 20 mei 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:4087 r.o. 5.3. Niet vereist is dat de tot uitkering gerechtigde ook bekend is met de juridische beoordeling van de feiten en omstandigheden.(..)”

Verjaring (4)

- Vervolg van GC Kifid 2016-247 r.o. 4.2: " Uit de rechtspraak volgt ook dat van de tot uitkering gerechtigde een zeker onderzoek mag worden verlangd ter vaststelling van de rechtsvordering jegens de verzekeraar. Zie Hof Amsterdam 15 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1479 r.o. 3.7. Het verdraagt zich immers moeilijk met de rechtszekerheid en de redelijkheid en billijkheid, die de verjaringsregels mede beogen te dienen, dat de tot uitkering gerechtigde door het nalaten van een redelijkerwijs van hem te verlangen, eenvoudig uit te voeren onderzoek, zou kunnen voorkomen dat de korte verjaringstermijn van 7:942 lid 1 BW een aanvang neemt. Dit is slechts anders indien de tot uitkering gerechtigde door bijzondere omstandigheden niet op de dekking bedacht hoefde te zijn. Zie ook GC Kifid 2015/096 r.o. 4.1. Een andere conclusie zou in een geval waarin de verzekeringnemer tevens de tot uitkering gerechtigde is, een geslaagd beroep op verjaring teveel afhankelijk maken van de vraag of de verzekeringnemer niet is vergeten dat hij een verzekering heeft gesloten. Administrateur heeft terecht aangevoerd dat het in dezen gaat om de bekendheid van de echtgenoot met het bestaan van de dekking onder de verzekering. De bekendheid van de opeisbaarheid van de vordering bij Consument doet derhalve niet ter zake. De omstandigheid dat Consument pas in mei 2015 bekend werd met het recht op uitkering onder de woonlastenverzekering kan haar dus niet baten."

Verjaring (5)

- Zie in gelijke zin GC Kifid 2016-475. R.o. 4.2: “(..) Uit de rechtspraak volgt ook dat van de tot uitkering gerechtigde een zeker onderzoek mag worden verlangd ter vaststelling van de rechtsvordering jegens de verzekeraar. Zie Hof Amsterdam 15 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1479 r.o. 3.7. Het verdraagt zich immers moeilijk met de rechtszekerheid en de redelijkheid en billijkheid, die de verjaringsregels mede beogen te dienen, dat de tot uitkering gerechtigde door het nalaten van een redelijkerwijs van hem te verlangen, eenvoudig uit te voeren onderzoek, zou kunnen voorkomen dat de korte verjaringstermijn van 7:942 lid 1 BW een aanvang neemt. Dit is slechts anders indien de tot uitkering gerechtigde door *bijzondere omstandigheden* niet op de dekking bedacht hoefde te zijn. Zie ook de uitspraak van de Geschillencommissie 2015-096 r.o. 4.1. en 2016-247 r.o.4.2.”

Verjaring (6)

- GC Kifid 2016-475 r.o. 4.3: “ Aan de orde is vervolgens de vraag wanneer Consument met de opeisbaarheid van haar vordering bekend is geworden. De Commissie overweegt dienaangaande dat Consument het polisblad op 2 februari 2006 ondertekend retour heeft gezonden en dat op het polisblad vermeld staat dat de verzekering dekking biedt bij arbeidsongeschiktheid (en werkloosheid). Bij brief d.d. 9 februari 2006 is aan Consument voorts bevestigd dat de verzekering tot stand was gekomen. Dit brengt naar het oordeel van de Commissie mee dat Consument op 30 maart 2009, de dag waarop zij arbeidsongeschikt geraakte, bekend kon zijn met de opeisbaarheid van haar vordering nu een eenvoudig uit te voeren onderzoek, te weten het raadplegen van haar administratie, Consument duidelijkheid zou geven op dit punt. De verjaringstermijn van de vordering is derhalve daags na 30 maart 2009 aangevangen.”

Verjaring (7)

- Een ander belangrijk verschil tussen een stuiting ex 7:942 lid 2 eerste zin en een boek 3 BW-stuiting is dat bij de eerstgenoemde stuitingswijze art. 3:319 BW niet van toepassing is en er dus niet automatisch een nieuwe verjaringstermijn gaat lopen. Een nieuwe termijn gaat pas lopen als voldaan is aan de voorwaarden van art. 7:942 lid 2 tweede zin.

Verjaring (8)

- Per 1 juli 2010 geldt – na een afwijzing van de vordering door de verzekeraar volgens de wettelijke voorwaarden - geen vervolgtermijn meer van 6 maanden maar van 3 jaar en geldt niet meer de voorwaarde dat de afwijzing bij aangetekende brief dient te geschieden alvorens de vervolgtermijn van 3 jaar begint te lopen.

Verjaring (9)

- Vervallen is ook de eis dat de verzekeraar uitdrukkelijk moet wijzen op het feit dat de vordering verjaart door verloop van de termijn in kwestie.
- Deze eis is m.i. ook niet meer nodig omdat de nieuwe 3 jaarstermijn niet afwijkt van de termijn in lid 1 met als gevolg dat de verzekerde niet meer gewaarschuwd hoeft te worden voor de precieze duur hetgeen bij een korte termijn als 6 maanden wel wenselijk is.

Verjaring (10)

- Art. 7:942 lid 2 BW kent een van boek 3 BW afwijkend stuitingssysteem. Een belangrijke vraag is hoe de nieuwe verjaringstermijn van 3 jaar gestuit moet worden en wanneer deze weer gaat lopen. De Hoge Raad heeft zich in zijn arrest van 26 februari 2016, ECLI:NL:HR 2016:335 over beide punten uitgelaten in het kader van art. 7:942 lid 2 oud BW. Zie uitgebreid over deze uitspraak Hendrikse, NTHR 2016-3. Daar wordt betoogd dat de uitspraak in strijd is met hetgeen in de Parl. Gesch. wordt verwoord en in de lagere rechtspraak en literatuur in meerderheid wordt verdedigd. De wetgever heeft het in de PG uitdrukkelijk over art. 3:319 (nieuwe termijn direct na stuitingshandeling). Ook wordt daarin de verwachting uitgesproken dat de HR gelijk zal oordelen in een geval van het huidige art. 7:942 lid 2 BW gezien de algemene bewoordingen. Zie ook M.M. Mendel in zijn NJ-noot, NJ 2016, 438.

Verjaring (11)

- Zie r.o. 3.10 van onderhavig Hoge Raad arrest: “ Bij afweging van enerzijds de hiervoor in 3.6-3.8 vermelde argumenten, en anderzijds hetgeen hiervoor in 3.9.1 en 3.9.2 is overwogen, is de Hoge Raad van oordeel dat de eerstvermelde argumenten zwaarder wegen dan de laatstgenoemde. Dit betekent dat art. 7:942 lid 2 (oud) BW aldus moet worden uitgelegd dat in geval van een tweede (of volgende) schriftelijke aanspraak van de tot uitkering gerechtigde (er geldt i.c. dus volgens de HR niet de stuitingswijze ex art. 3:317 BW, MLH), na een eerdere afwijzing door de verzekeraar, slechts dan een nieuwe verjaringstermijn begint te lopen indien de verzekeraar opnieuw bij aangetekende brief ondubbelzinnig heeft medegedeeld de aanspraak af te wijzen, onder de eveneens ondubbelzinnige vermelding van het in lid 3 vermelde rechtsgevolg.”

Verjaring (12)

- R.o. 3.9.2: “ Deze uitleg van het hiervoor in 3.9.1 vermelde citaat uit de wetsgeschiedenis (bedoeld is een passage uit 1999/2000, MLH) is echter niet dwingend. Dat is reeds het geval omdat met deze passage slechts is bedoeld te motiveren waarom een lopende verjaring (ook) kan worden gestuit door een schriftelijke aanmaning. Niet blijkt dat zij de verdergaande strekking heeft dat, na een eerste afwijzing door de verzekeraar overeenkomstig [art. 7:942 lid 2 \(oud\) BW](#), de gevolgen van een volgende stuitingshandeling niet meer door (de tweede zin van) dat artikellid, maar door de algemene verjaringsregeling van titel 3.11 BW worden beheerst. Als ook dit laatste was bedoeld, had het voor de hand gelegen dat uitdrukkelijk te regelen, of dat in de toelichting te vermelden. Opmerking verdient dat aan uitlatingen van de zijde van de regering anders dan in de totstandkomingsgeschiedenis van de desbetreffende wet of wetsbepaling, geen bijzondere betekenis toekomt, en dat de omstandigheid dat een bepaalde wetsuitleg door de meerderheid van de feitenrechtters en de literatuur wordt aanvaard, gewicht in de schaal legt, maar niet steeds beslissend gewicht.

Verjaring (13)

- Mendel merkt in zijn noot over deze r.o. het volgende op: “ M.i. is niet gerechtvaardigd de kritiek dat de Hoge Raad anders had moeten oordelen omdat uit ‘het meest recente standpunt van de wetgever’, namelijk de MvT op [art. 7:942 BW](#), [Kamerstukken II, 2008/09, 32038, 3](#), p. 7, onbetwistbaar zou volgen dat op vervolgstuivingen in verzekeringsland [art. 3:319 BW](#) van toepassing zou zijn. Zie Hendrikse in NTHR 2016-3, p.183. Hier wordt m.i. de bijzondere status uit het oog verloren die de Hoge Raad in 3.9.2 heeft toegekend aan uitlatingen van de kant van de regering gedaan in het kader van de totstandkoming van de desbetreffende wetsbepaling. Het in de bedoelde MvT verwoorde standpunt kan bovendien niet zonder meer worden aangemerkt als het standpunt van de wetgever. Verder pleit tegen toepasselijkheid van art. 3:319 lid 2 de nadruk die de Hoge Raad in 3.8 legt op het specifieke van de regeling van art. 7:942 (oud). Ook de genoemde MvT noemt de regeling van art. 7:942 (oud) ‘specifiek’. [Art. 3:319 lid 2 BW](#) lijkt ter vergelijking te zijn vermeld.”

Verjaring (14)

- Mendel ziet bij zijn opmerking m.i. de volgende passage in r.o. 3.9.2 over het hoofd: “Niet blijkt dat zij de verdergaande strekking heeft dat, na een eerste afwijzing door de verzekeraar overeenkomstig [art. 7:942 lid 2 \(oud\) BW](#), de gevolgen van een volgende stuitingshandeling niet meer door (de tweede zin van) dat artikellid, maar door de algemene verjaringsregeling van titel 3.11 BW worden beheerst. Als ook dit laatste was bedoeld, had het voor de hand gelegen dat uitdrukkelijk te regelen, of dat in de toelichting te vermelden.” De bedoeling dat art. 3:319 moet worden toegepast m.i. blijkt wel degelijk uit de toelichting: “Deze korte verjaringstermijn van zes maanden kan door onder meer een schriftelijke aanmaning in de zin van [artikel 3:317](#) BW worden gestuit. De verzekerde die zich niet kan vinden in de afwijzing is dan wel genoodzaakt om iedere zes maanden opnieuw te stuiten teneinde zijn rechten veilig te stellen (zie wederom [artikel 3:319 lid 2](#) BW).” Zie Kamerstukken II, 2008-2009, 32038, nr. 3, p. 7. welke in ieder geval kan worden gezien als een toelichting op het *huidige* art. 7:942 lid 2 BW. Aan Mendel kan worden toegegeven dat in het licht van art. 3.9.2 de onderhavige passage geen bijzondere betekenis toekomt bij art. 7:942 lid 2 *oud* BW.

Verjaring (15)

- Op grond van art. 7:943 lid 2 BW mag een verzekerde niet ten nadele van de verzekerde van art. 7:942 BW afwijken. Een contractuele vervaltermijn waarbij de verzekerde bij afwijzing van de claim door de verzekeraar binnen 6 of 12 maanden de zaak aanhangig moet maken bij de rechter is daarmee vernietigbaar omdat een vervaltermijn voor de verzekerde slechter uitpakt dan een verjaringstermijn. Voor levensverzekeringen geldt dat contractuele vervaltermijnen niet zijn toegestaan op grond van art. 7:977 lid 1 BW. Een afwijking van deze bepaling ten nadele van de verzekeringnemer, begunstigde of pandhouder is op grond van art. 7:986 lid 2 BW niet toegestaan.
- Let evenwel op art. 79 Ow: als beding voorkomt in verzekeringsvoorwaarden van een bedrijfsverzekering en het beding is overeengekomen voor 1-1-2006 en het om een doorlopende polis gaat, is onder omstandigheden het beding wel geldig. Zie Rb. Arnhem 11 juni 2008, BD6030 en Hendrikse NTHR 2009-5.

Verjaring (16)

- Toepassing van art. 7:942 BW laat in de praktijk enige knelpunten zien.
- Het grote probleem is m.i. dat de materie niet ‘doorgedacht’ is.
- Men kan zich ook afvragen waarom er sowieso een van Boek 3 BW afwijkende regeling nodig was.